

КНИЖКА-ГЕРБАРІЙ

Книжка «Лемент і легіт» Іри Загладько нагадала мені сад – гіллястий, зелений, пишний, з багатьма галлявинками, з виходом на море, і обов'язково – з кількома бджолиними вуликами. Я й досі думаю, який саме шум створюють бджоли, трудячись у вулику – лемент чи легіт?

Гуляючи цим царством трав, помічаєш багатоголосся й розмаїття рослин – абрикоси, яблуні, морви, мох, маки, омела, малинки, орхідеї, виноград.

І це – суттєва підказка до розгадування, розгортання густої рослинності, розгортання книжки. Стільки зелені – необхідно. Так, дочитуючи останні вірші збірки, відчуваєш, як кожна рослина стає об'ємною, набуває чіткого символізму. Окремо, поза книжкою, вірші не сприймалися б з таким посиленням значенням, з відчуттям, що ти тримаєш не книжку, а гроно винограду в руці.

Без контексту перших віршів, без цієї магії поступового введення у настрій текстів – слово «виноград» лишається просто словом «виноград». А впродовж читання дедалі більше накочуються додаткові символи, які ти не можеш ігнорувати – книжка стає цілим гроном, і кожна виноградинка, кожен вірш сяє своїм окремим символом.

І ти тримаєш в руках книжку-гроно, і кілька розчавлених виноградинок пролили свій сік на папір. І ця книжка

теж стає пахучою, липкуватою, соковитою. Вона – це саме життя. Яке хоче дихати, творити, виривається!

Ірина дає нам постійні підказки до одного з варіантів прочитання «Лементу і леготу». Так, в останньому вірші вона пише: «Ягоди омели розбилися – як тепер її носитиму у гербарії? Його аркуші гортатиме той, в кого нігті білі, мов зуби».

Зустрічайте – книжка-гербарій.

А скільки у цих віршах різних тваринок. Мурашки, кротячі нори, пси, знову пес. Вони – додаткова ознака життя. Життя в собі, у друзях, у місті. Вони теж – дихають, творять, вириваються!

А вириватися є від чого й куди. Адже постійно триває боротьба. З порожнинами. З нежиттям. З піском, з пустелею. Про боротьбу нам підказує, нас веде постійне споглядання за минущистю.

Відчувається, що й сама авторка любить підглядати за поведінкою людей, природи, міст, навіть вітру. Підглядання за цим усім з якоїсь таємної шафки, зі своїх зіниць, які ти приручила, і тепер вмієш їх стискати й розтискати. Щоправда, на рівень освітлення це не впливає.

Помітно багато внутрішнього споглядання за світом, але це споглядання – хоч і не трагічне, але сповнене завершеності, закінчуваності. Це споглядання з кінця тунелю в цей ще пахкий і пахучий світ. Це споглядання з уже поставленим діагнозом світові. Але замилювання ж ніхто не скасовував, і це відчувається у кожній строфі.

Часто Загладько пише так, ніби поспішає висловитися, вловлює короткий ритм – тому вірші нагадують

примовляння, пританцьовки, замовляння, принаймні візуально. Але якщо придивитися, видно їхню рельєфність – часто вони заримовані, часто сформовані в одну цілісну суть, часто описується єдина ситуація, в якій вкладені всі відповіді й сенси.

І що мені особливо подобається – римовані строфи написані переважно не в чотири окремі речення, як грішать поети будь-яких гатунків, а одним реченням, однією цілісною розгорнутою структурою, яка доповнює себе, розширює, але лишається однією довершеною думкою.

Ще подобається, що багато віршів нагадують загадки, цілі головоломки. Наприклад, вірш «Дихання Аліси», текст, який красивий сам по собі, але який розкривається у поетичний тюльпан тільки в останніх рядках, коли вони дають відповіді на попередні питання. Вірші нагадують рівняння, і всі доданки мають зійтися наприкінці. Але ж не всі розуміють математичні рівняння? Поезію теж варто іноді й розгадувати.

А ще збірка «Лемент і легіт» – чимось дуже німецька. У текстах наявний відгомін німецькомовних поетів початку–середини ХХ століття: Целана, Шиле, Тракля, Рільке. І не обов'язково авторка надихалася їхньою творчістю, радше за все – Іра просто пише як їй потребується.

Чому вірші називаються числами і розміщені послідовно? В цьому може і має бути якась суттєва підказка до розгадування книжки. Бо у Загладько не тільки вірші є загадками, а й сама книжка – теж.

Чесно кажучи, поки що я цю загадку не розгадав. Маю тільки кілька припущень.

Мені нумерація віршів нагадала календар. Тільки у цьому календарі один вірш – на кожен рік життя. І так – майже до тридцятиліття. До 29-го вірша. І – зворотно, до азів, до початку.

Або це вхід у сад, в якому саме 29 дерев. І щоб вийти з саду – треба пройти ще стільки ж дерев. Вперед або назад. Середина життя – місце, де найкраще можна роздивитися його початок і його кінець.

Або це шахова дошка і спроба стати на кожен клітинку. Оглянути всі клітини на листочках, помітити всі клітини суті. Проте щось заважає обійти всі 64 шахові клітини. Можливо, ще не час. Можливо, ще треба повернутися на початки.

Або ще варіант. 29 – це число децибел, якого сягає лемент. І друга частина книжки – спадання цього звуку, цього наростаючого надриву. Так з'являється легіт, залишки шуму. Кінець трепету листочків, фінал шарудіння.

Так чи інакше – у нас в руках цілісна книга, з логічною послідовністю освоєння простору. І взагалі, тут багато віршів, в яких тривають пошуки не стільки себе, як пошуки світу навколо себе через дослідження своєї тихої музики існування.

І дуже добре, що Ірині вдалося висловитися через поезію. Бо саме друковані вірші є чи не найкращим способом поділитися собою, своїми спостереженнями, залісти в голову іншої людини і вмонтовувати її в свідомість своє світовідчуття, але так ніколи й не знати нічого про співрозмовника, співдослідника. Не обов'язково спілкуватися віч-на-віч. Ця книжка – і є розмова тет-а-тет.

Ви ж чуєте, як книжка шарудить?

Павло Коробчук